

- **Міністерство освіти і науки України**
- **Київський національний торговельно-економічний університет**
- **Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди**
- **Харківський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету**
- **Торговельно-економічний коледж КНТЕУ (м. Київ)**
- **Харківський інститут фінансів КНТЕУ**
- **Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ**
- **Харківський державний університет харчування та торгівлі (Україна)**
- **Мінський торговельний коледж (Білорусь)**
- **Wyższa Szkoła Hotelarstwa i Gastronomii w Poznaniu (Польща)**
- **Wyższa Szkoła Zdrowia, Urody i Edukacji w Poznaniu (Польща)**
- **Taste of Peace (Ізраїль)**
- **Національний комерційний коледж при Молдовській економічній академії (м. Кишинів, Молдова)**
- **HEC (Higher Educational Center) Faculty for International Tourism and Hospitality Management (Монтенегро, Чорногорія)**
- **Kuhaeska Akademija, Hotel and Restaurant Consulting (Хорватія)**
- **KES Colledge (Нікосія, Кіпр)**
- **Lycee des métiers de l'hotellerie Jeam Drouant (Париж, Франція)**
- **Yeniçağa Profesyonel Aşçılar Derneği (YEPAD)**
- **Marmara Universitesi Alman Dili ve Edebiyati (Туреччина)**
- **Hotel Managent Academy (Pusa, India)**

**«Інновації у вітчизняній освіті:
надбання та стратегічні
перспективи розвитку»**

Збірник тез доповідей

**Міжнародної науково-практичної конференції
науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів
та фахівців-практиків**

**Харківського торговельно-економічного
коледжу**

**Київського національного
торговельно-економічного університету
(29 – 30 травня 2019 року, м. Харків)**

За загальною редакцією Л.О. Радченко

Харків 2019

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу
ХТЕК КНТЕУ заборонено

УДК 378.1(477)

Р 15

Інновації у вітчизняній освіті: надбання та стратегічні перспективи розвитку: зб. тез доп. Міжнар. наук.-практ. конф. науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів та фахівців-практиків (Харків, 29-30 травня 2019 р.) за заг. ред. Л.О. Радченко. – Харків: вид. «Goodprint», 2019. – 243 с.

У збірнику тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції її авторами висвітлено актуальні напрями розвитку вітчизняної освіти взагалі і вищої освіти зокрема, широкого впровадження інноваційних підходів, сучасних технологій і методів навчання, методики викладання навчальних дисциплін. Відображено результати наукових досліджень щодо застосування інноваційних перетворень в освіті, пошуку шляхів і перспективних напрямів підвищення якості навчання та модернізації вищої освіти для підготовки сучасних конкурентоспроможних фахівців готельно-ресторанного бізнесу, туризму, харчових технологій, галузей економіки, управління та адміністрування.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів та пошукачів, які займаються проблемами розвитку вітчизняної освіти.

Тези друкуються в авторській редакції українською, російською, англійською, турецькою мовами.

Автори несуть повну відповідальність за зміст і достовірність наданих до збірника тез доповідей.

УДК 378.1(477)

Р 15

Редакційна колегія:

Радченко Л.О.	канд. іст. наук, професор
Марченко О.С.	д-р екон. наук, професор
Павлюк Р.Ю.	д-р техн. наук, професор
Погарська В.В.	д-р техн. наук, професор
Россіхін В.В.	д-р юрид. наук, професор
Россіхіна Г.В.	д-р юрид. наук, професор
Танцюра В.І.	д-р іст. наук, професор
Триняк М.В.	д-р філос. наук, професор
Щебликіна Т.А.	д-р пед. наук, професор
Гузенко Г.М.	канд. екон. наук, доцент
Радченко А.Е.	канд. техн. наук, доцент
Руденко С.О.	канд. філос. наук
Семененко В.І.	канд. іст. наук, професор

Тематичні напрями роботи секцій:

Секція 1. Філософія інноваційних технологій гостинності: шлях до успіху

Секція 2. Перспективні напрями модернізації вищої освіти і забезпечення якості підготовки конкурентоспроможного фахівця

Секція 3. Вплив професійної інформаційно-комунікаційної компетентності та позитивного іміджу викладача на особистісне креативне становлення майбутнього фахівця

Секція 4. Інноваційний підхід у харчовій галузі як гарант підвищення якості вищої освіти фахівців-технологів

Секція 5. Інновації в організації самостійної роботи студентів

Секція 6. Особливості інноваційних методів навчання в умовах соціокультурних контекстів інформаційного суспільства

СЕКЦІЯ 7

МОДЕРНІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ У ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ЕКОНОМІКИ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ

Гуцан Т.Г. – канд. пед. наук, доцент
кафедри економічної теорії

Гура А.О. – ст. викладач
кафедри економічної теорії,
*Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди
Харків, Україна*

Професійна діяльність вчителя економіки є, з одного боку, багатоаспектною, з іншого – єдністю окремих її напрямів. Така професійна діяльність потребує спеціальної освіти, тобто оволодіння системою спеціальних знань, умінь, навичок, необхідних для виконання функцій, пов'язаних з професією педагога. Основними функціями (видами діяльності) вчителя в педагогічній літературі визначено [1]: діагностична, орієнтаційно-прогностична, конструктивно-проектувальна, організаторська, інформаційно-пояснювальна, комунікативно-стимуляційна, аналітико-оцінна, дослідницько-творча. Означені функції вчитель економіки реалізує у процесі своєї професійної діяльності через професійно-педагогічні вміння. Ці функції є взаємопов'язаними та зумовлюють певний комплекс педагогічних умінь: діагностичні, прогностичні, конструктивні і проектувальні, організаторські, інформаційні, комунікативні, аналітичні, дослідницькі. Проаналізуємо, як ці функції та вміння реалізуються в діяльності вчителя економіки в профільних та непрофільних класах сучасної школи.

Професійна діяльність учителя економіки в школі, що має універсальний профіль навчання, починається з аналізу навчальних програм кожного ступеня закладу загальної середньої освіти для з'ясування, які економічні поняття та категорії вже засвоєно у процесі вивчення основних предметів, чи розв'язували учні задачі з економічної тематики та який рівень знань з економіки вони мають сьогодні. Особливостями педагогічної діяльності вчителя економіки в такій школі є організація вивчення основ економіки з обов'язковим забезпеченням міждисциплінарних зв'язків, застосуванням ігрових форм навчання та формування позитивної мотивації до вивчення економіки, до якої не всі учні виявляють інтерес. Це потребує від вчителя економіки прогностичних, конструктивних, проектувальних, організаторських умінь.

Зміст професійної діяльності учителя економічних профільних класів має іншу наповнюваність. Згідно зі структурою шкільної економічної освіти, вчитель економіки повинен бути готовим до викладання економічних дисциплін або проведення факультативів на кожному ступені ЗЗСО. Як правило, профільному вивченню економіки у старшій школі передують допрофільна підготовка. Це надає роботі вчителя економіки ще однієї особливості: необхідності врахування в педагогічному процесі вікових особливостей школярів та володіння методикою викладання основ економіки в початкових класах, основній та старшій школі (діагностична та орієнтаційно-прогностична функція), хоча ЗВО сьогодні не завжди забезпечують таку підготовку, орієнтуючись переважно на школу III ступеня, що ускладнює подальшу роботу вчителя.

У початковій школі вчитель економіки повинен самостійно розробити календарний план пропедевтичного курсу економіки для молодших школярів, конспекти уроків; забезпечити уроки наочними, роздатковими матеріалами та обладнанням; дібрати види діяльності, які краще відповідали б визначеним цілям і завданням дисципліни; планувати систему прийомів стимулювання та заохочення активності учнів; формувати стійкий інтерес до вивчення економіки, а також потребу в економічних знаннях. Основними

функціями вчителя на цьому етапі є орієнтаційно-прогностична, конструктивно-проектувальна, організаторська, комунікативно-стимуляційна, що потребує прогностичних, конструктивних, проектувальних, організаторських і комунікативних вмінь.

В основній школі здійснюється допрофільна підготовка учнів. У процесі допрофільної підготовки в основній школі учитель економіки має:

1) вивчити здібності, нахили та інтереси учнів, їх суб'єктивний досвід; здійснити оцінку рівня готовності до сприйняття економічної освіти; з'ясувати, з якими економічними поняттями та явищами знайомляться учні під час вивчення інших предметів, що вимагає встановлення міждисциплінарних зв'язків через взаємодію з учителями; визначити уподобання учнів стосовно запропонованих спекурсів та/або факультативів з економіки (діагностична функція);

2) проінформувати батьків та учнів про систему передпрофільної економічної освіти у ЗЗСОЗ, з'ясувати їхні подальші плани щодо навчання (інформаційно-пояснювальна функція);

3) виявити причини, що перешкоджають успішному сприйняттю та засвоєнню економічних знань, враховуючи різний рівень підготовки, мотивації та світогляд дітей, особливості виховання та різний досвід у родині, якості особистості тощо; визначити фактори, які сприяють досягненню цілей вивчення економічної освіти (аналітико-оцінна функція).

Аналізуючи курси за вибором з економіки для основної школи та їх навчально-методичне забезпечення, вчителю економіки профільної школи необхідно починати роботу із дидактичного проектування навчання школярів (конструктивно-проектувальна функція), що потребує конструктивно-проектувальних вмінь. Йому необхідно розробити навчальні програми та календарні плани економічних дисциплін; самостійно розробити плани, конспекти уроків; здійснити планування методів, засобів та форм навчання, контролю, самостійної роботи учнів з метою стимулювання їх до пізнавальної діяльності та з урахуванням особли-

ностей формування особистості в підлітковому віці. Основними методами навчання є розповідь, пояснення, розв'язування елементарних економічних задач, моделювання та ділові ігри з відображенням спрощених реальних процесів економіки. Формами перевірки навчальних досягнень учнів є вправи і тестові завдання, що слугують основою для підготовки у майбутньому до зовнішнього оцінювання навчальних досягнень.

У старших профільних економічних класах вчитель економіки починає свою діяльність з конкретизації змісту економічної освіти, тобто з'ясовує які саме питання економіки і в якому класі вивчаються (аналітико-оцінна функція); проектування діяльності учнів з метою засвоєння ними даних питань (конструктивно-проектувальна); передбачення труднощів засвоєння економічних дисциплін та проектування власної діяльності на цій основі (прогностична функція).

До профільних економічних класів приходять діти з різних класів та шкіл. Тому вчителю економіки необхідно з'ясувати мотивацію вибору економічного профілю навчання, а також, чи вивчали учні економічні поняття у початковій та економічні дисципліни в основній школі, які саме, чи досліджували економічні явища та процеси під час вивчення інших дисциплін тощо; розробки уроків з урахуванням того, що провідною діяльністю у старшому шкільному віці є навчально-професійна, мислення є абстрактно-логічним та використанням на цій основі таких методів: моделювання, проектування, дослідження економічних процесів, ділові та рольові ігри, а також розробка і проведення різних типів уроків, у тому числі й нетрадиційних, а саме: інтегрований, урок-есе, урок-аукціон, урок-конкурс, урок-прес-конференція, урок-практикум, урок-брейн-ринг тощо. Основними формами організації навчання є: парна робота, робота в мікрогрупі, міжгрупова робота. Це вимагає від учителя економіки постійної роботи на суб'єкт-суб'єктній основі, великого обсягу уваги, вмінь демократичного спілкування, швидкого переключення уваги; розробки різних видів завдань, переважно в тестовій формі, з метою перевірки навчальних досягнень учнів та підготовки їх до олімпі-

ад з економіки (конструктивні, проектувальні вміння). В умовах активного впровадження системи зовнішнього оцінювання навчальних досягнень учнів учителю економіки необхідно поживавити, спланувати, систематизувати та постійно удосконалювати роботу щодо набуття школярами вмінь виконання тестових завдань різної форми й різного ступеня складності [2]. Все це вимагає від вчителя діагностичних, інформаційних, аналітичних умінь.

Отже, особливостями професійної діяльності вчителя економіки в сучасній школі України є:

1) самостійне конструювання змісту економічних дисциплін, який треба викласти в навчальних програмах, посібниках, методичних рекомендаціях, робочих зошитах тощо, що вимагає діагностичних, конструктивних і проектувальних педагогічних умінь;

2) виявлення та забезпечення міжпредметних зв'язків і наступності між початковою, основною і старшою школою у викладанні економічних понять, що вимагає діагностичних, конструктивних і проектувальних умінь;

3) здійснення профорієнтаційної роботи щодо вибору дітьми економічного профілю, що вимагає діагностики учнів, комунікативних, організаторських умінь, спеціальних знань;

4) формування позитивної мотивації в учнів до вивчення економіки, а у учителів початкової й основної школи – до співпраці, що вимагає комунікативних і організаторських умінь.

Список літератури:

1. Гуцан Т.Г. Формування готовності майбутнього вчителя економіки до профільного навчання старшокласників: дис. канд. пед. наук : 13.00.04 / Харків, 2011. 311 с.

2. Зовнішнє незалежне оцінювання: ключ до успіху (методичні матеріали для керівників, учителів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів). Харків: ХОНМІБО, 2017. 104 с.